

Европейски икономически и социален комитет

REX/324
Отношения между
ЕС и Чили

Брюксел, 22 февруари 2012 г.

СТАНОВИЩЕ

на

Европейския икономически и социален комитет

относно

„Ролята на гражданското общество в отношенията между Европейския съюз и Чили“

Докладчик: г-н **Filip Hamro-Drotz**

Съдокладчик: г-н **Francisco Silva**

С писмо от 1 август 2011 г. Европейският парламент поиска от Европейския икономически и социален комитет, в съответствие с член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз, да изготви проучвателно становище относно

„Ролята на гражданското общество в отношенията между Европейския съюз и Чили“.

Специализирана секция „Външни отношения“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, организира проучвателно посещение в Чили през септември 2011 г. и прие своето становище на 24 януари 2012 г.

На 478-ата си пленарна сесия, проведена на 22 и 23 февруари 2012 г. (заседание от 22 февруари 2012 г.), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 138 гласа „за“ и 7 гласа „въздържал се“.

*

* *

1. Препоръки

- 1.1 Европейският парламент поиска от ЕИСК да изготви настоящото становище, за да анализира, в контекста на отношенията между ЕС и Чили, ролята на чилийското гражданско общество и напредъка в прилагането на член 10 от Споразумението за асоцииране (СА) между ЕС и Чили, което беше подписано през 2002 г. В този член се предвижда създаването на Съвместен консултативен комитет (СКК) на гражданското общество между ЕИСК и Чили, който така и не беше учреден поради отсъствието на сродна институция в страната.
- 1.2 ЕИСК приветства добрите политически отношения между ЕС и Чили, които без съмнение се улесняват от СА. ЕИСК би подкрепил евентуално преразглеждане на СА, за да се включи глава, посветена на устойчивото развитие, мерки в подкрепа на ефективното признаване и прилагане на основните конвенции на Международната организация на труда (МОТ) и пренасочване на сътрудничеството в посока укрепване на гражданското общество и подпомагане на проекти от общ интерес като иновациите, устойчивото развитие, защитата на потребителите и образованието.
- 1.3 ЕИСК призовава страните по СА и компетентните международни организации със седалище в Чили да оказват цялата институционална, политическа, оперативна и икономическа подкрепа, нужна на чилийските организации на гражданското общество, за да укрепят и да повишат уменията си, така че да могат да се превърнат в пълноценни участници в социалния и гражданския диалог на национално равнище и в равностойни партньори на европейското гражданско общество на двустранно равнище.

- 1.4 ЕИСК изтъква фундаменталното значение на социалния диалог между работодателите и синдикатите като основа за икономическия и социалния консенсус, който е жизнено необходим за развитие, съпроводено от социално сближаване, и като отправна точка за поощряването на по-широк граждански диалог между политическите органи и икономическите и социалните участници. Всичко това трябва да доведе до по-добро преразпределение на богатството, по-отворена политика и по-значима роля на социалните партньори и на организациите на гражданското общество.
- 1.5 ЕИСК подчертава, че е важно в Чили да бъде създаден Икономически и социален съвет или аналогична структура; това би повишило възможностите за утвърждаване на диалога между различните участници на гражданското общество, както и между тях и компетентните власти, и би направило възможно прилагането на член 10 от Споразумението за асоцииране във възможно най-кратък срок. ЕИСК е готов да даде своя принос въз основа на опита си в подобни дейности в други страни.
- 1.6 Както беше решено съвместно с чилийските организации по време на неговата проучвателна мисия в Чили през септември 2011 г., ЕИСК, с подкрепата на чилийското правителство и ЕС, ще организира семинар, на който ще бъдат поканени най-представителните участници от чилийското гражданско общество и който ще се проведе едновременно със Седмата среща на организираното гражданско общество между ЕС и Латинска Америка и Карибския басейн (Сантяго де Чили, 2012 г.). На този семинар ще бъдат разгледани интересът към и начините за създаването на консултативен орган на чилийското гражданско общество, който да може да бъде партньор на ЕИСК съгласно условията на член 10 от СА.
- 1.7 Ще бъдат обсъдени и други въпроси от общ интерес за заинтересованите страни от гражданското общество, като възможностите за изграждане на капацитет, необходимостта от поддържане и подобряване на обмена на информация, както и възможността да се организират в бъдеще периодично други съвместни дейности. Това сътрудничество ще има нужда от финансова подкрепа от страните по Споразумението за сътрудничество.

2. Политическа, икономическа и социална обстановка в Чили

2.1 Политическа обстановка

- 2.1.1 Чили е една от най-стабилните и проспериращи страни в Южна Америка и модел за устойчив икономически растеж, движен от цената на суровините, достъп до властта на представителните политически партии, нарастваща роля на страната в международен план и търговски подход, ориентиран във все по-голяма степен към Тихоокеанския басейн.

- 2.1.2 След две десетилетия демократично управление на лявоцентристката коалиция *Concertación (Консертасион)* начело с Michelle Bachelet от 2006 г., президентът Sebastián Piñera встъпи в длъжност на 11 март 2010 г. за четиригодишен мандат след изборната си победа начело на десноцентристката *Coalición por el Cambio (Коалиция за промяна)*.
- 2.1.3 През последните месеци политическата ситуация в Чили беше белязана от мащабни социални протестни движения, водени от студентите и подкрепени от синдикатите. Други важни проблеми на политическата обстановка са социалните неравенства или подкрепата, оказана от правителството за спорния проект *HidroAysén*, който предвижда изграждането на пет водноелектрически централи в чилийската част на Патагония. Следва да се отбележат също демонстрациите и окупационните стачки в учебни заведения с искания за реформа в образованието, с която да се даде достъп до качествено обществено образование на всички социални категории и във всички региони на страната.
- 2.1.4 Според самото чилийско гражданско общество тези протести са пример за гражданско недоволство, с което се отправят искания за по-добро преразпределение на богатството, по-голямо обществено участие и по-открита политика. Социалните организации съзнават важността на настоящия момент за чилийската политика и се надяват той да доведе до промяна на повлияната от Пиночет конституция, на избирателната система, която възпрепятства политическото обновяване, и на сегашната социално-икономическа система, която насърчава растежа въз основа на износа на ограничен брой суровини, което допринася за недоброто разпределение на богатството.

2.2 **Икономическа обстановка**

- 2.2.1 Чили е страна със среден към висок доход. През 2010 г. икономическият растеж на Чили достигна 5,2 %.
- 2.2.2 Чили безспорно е най-големият световен производител на мед, която заема 60 % от чилийския износ. Банковият сектор е много добре развит и носи големи приходи, отчасти благодарение на много високите лихви, както и на управлението на пенсионните фондове. Но за разлика от този и други силни икономически сектори, високият икономически растеж на Чили не е намалил раздробяването на други сектори, като хранителната и рибарската промишленост. Последиците от световната икономическа криза през 2008 г. оказаха по-слабо въздействие върху чилийската икономика в сравнение с много други части на света, подобно на практически всички латиноамерикански икономики.

2.3 Социална обстановка

- 2.3.1 Чили е една от страните с големи разлики в доходите на глава от населението. Според данни, публикувани в средата на 2010 г., между 2006 и 2009 г. бедността в Чили е нараснала до 15,1 %, а крайната бедност е достигнала 3,7 % в сравнение с 13,7% и 3,2% през 2006 г.
- 2.3.2 През 2010 г. безработицата се е повишила до 9,6 %, до голяма степен в резултат на последиците от световната криза, която засегна Чили през предходните две години. Най-засегнати са младите хора и жените. Много от създадените наскоро работни места са в сектора на услугите и се наблюдава висок дял на сивата икономика.
- 2.3.3 Чили заема 45-о място сред общо 169 страни в индекса на човешкото развитие на ПРООН за 2010 г., което я поставя на челно място в Латинска Америка. Страната подобри стандартите си в областта на жилищното настаняване, образованието и здравеопазването. Неравенството в доходите обаче се увеличи. Най-богатите 5 % от домакинствата имат доход на глава от населението, който е 830 пъти по-висок от този на най-бедните 5 %. Седемдесет и пет процента от работниците печелят около 1 000 долара спрямо 16 000 щатски долара БВП на глава от населението, т.е. пазарът на труда не играе роля в преразпределението на доходите. Пенсионните схеми не са много разпространени. Децата, младите хора, жените и коренното население¹ са най-засегнатите от бедност и социална изолация групи. Статистическите данни сочат връзка между бедността и равнището на посещаемост в училище, между бедността и безработицата, както и между бедността и безработицата сред жените². Неравенството между мъжете и жените е значително и поставя Чили на 75-о място от 109 страни по отношение на неравенството между половете. Като цяло трудовото законодателство е слабо – съществуват ограничения в колективното договаряне и правото на стачка; делът на работниците, обхванати от колективни споразумения, не надвишава 6 %, а на национално равнище няма правни разпоредби относно колективното договаряне. Данъчното облагане е ниско и с регресивна структура.
- 2.3.4 Понастоящем дебатът за образователния модел е жизнено важен за ситуацията в Чили. Не само защото много семейства са силно задлъжнели в резултат на разходите за образование за децата си, а и защото исканията образованието да се разглежда като право, което държавата трябва да гарантира, за да създаде възможности за всички, заемат централно място в националния дебат и са мобилизирали цялото чилийско общество. Основен проблем е фактът, че образованието се управлява на общинско равнище. Властите започнаха преговори с участниците в протичащите протести за реформиране на образователната система.

---

¹ Близко 4,6 % от населението, най-вече от народа мапуче.

² По данни на ОИСР и на националното социално-икономическо проучване от 2009 г. – www.ministeriodesarrollosocial.gob.cl.

2.4 Чили в настоящия международен контекст

- 2.4.1 След завръщането си към демокрацията през 1990 г. Чили демонстрира активност в многостранните си отношения, като играе конструктивна роля в ООН и нейните агенции и участва в мироподдържащи операции на ООН и ЕС. В Чили са регионалните седалища на важни международни организации като МОТ, Consumers International, ООН, Икономическата комисия за Латинска Америка и Карибския басейн на ООН (ИКЛАК).
- 2.4.2 На международно равнище Чили е активен и конструктивен член на Съвета на ООН по правата на човека. През 2009 г. Чили ратифицира статута на Международния наказателен съд и Международната конвенция за защита на всички лица срещу насилствено изчезване. Множество важни международни постове се заемат от чилийци, например тези на изпълнителния директор на Службата на ООН за равенство между половете и овластяване на жените, генералния директор на МОТ и генералния секретар на Организацията на американските държави (ОАД)³. През януари 2010 г. Чили стана първата страна от Южна Америка, приета за член на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР).
- 2.4.3 Чили е член на Организацията за азиатско-тихоокеанско икономическо сътрудничество (АПЕК) и асоцииран член на Меркосур и на Андската общност. В момента страната председателства Групата от Рио и Групата на държавите от Латинска Америка и Карибския басейн и заедно с Венецуела съпредседателства Общността на латиноамериканските и карибските държави.
- 2.4.4 Търговската политика на Чили е насочена традиционно към подписването на възможно най-голям брой споразумения за свободна търговия. От енергийна гледна точка Чили зависи от вноса, за да покрива три четвърти от енергийните си нужди: страната не разполага с ядрена енергия и купува втечен газ от страните от Тихия океан и Северно море. Ресурсите □ от изкопаеми горива са ограничени, а енергийната □ политика е на основата на въглища, с характерните за тях последици за околната среда. В стратегическо отношение чилийската енергийна политика се нуждае от по-стабилна и диверсифицирана дългосрочна перспектива.
- 2.4.5 В сравнение с повечето страни от Латинска Америка, днес Чили има развита инфраструктура, включително нови технологии.

---

³ Съответно Michelle Bachelet, Juan Somavía и José Miguel Insulza.

3. **Отношенията между ЕС и Чили**

- 3.1 Отношенията между ЕС и Чили се основават на Споразумението за асоцииране от 2002 г. и като цяло са отлични; те включват широк спектър от контакти и координация в сферата на политиката, търговията и сътрудничеството. Понастоящем секторните диалози между ЕС и Чили обхващат следните теми: регионалната политика, готовността за реагиране при бедствия, бъдещето на двустранното сътрудничество, политиката за създаване на работни места и диалогът за правата на човека.
- 3.2 ЕС е един от основните търговски партньори на Чили и първостепенен източник на преки чуждестранни инвестиции. Споразумението за свободна търговия между ЕС и Чили, което даде сериозен тласък на двустранния търговски обмен през последното десетилетие, обхваща търговията със стоки и услуги, инвестициите, обществените поръчки и конкуренцията. Най-големият дял от чилийския износ е предназначен за ЕС, а търговският баланс е в полза на Чили с излишък от 45 милиарда евро. Все пак СА не отговаря на очакванията в областта на заетостта, сътрудничеството или устойчивото развитие.
- 3.3 Европейският пазар поема значителен по обем износ от сектори като селско стопанство и хранителна промишленост, вина и тютюн, дърводобивна и медодобивна промишленост и др. Европа е важен източник на междинни продукти и дълготрайни активи за чилийската икономика. Споразумението предвижда, че и двете страни ще продължат да либерализират търговията със селскостопански продукти и услугите.
- 3.4 За периода 2007-2013 г. ЕС е заделил общо 41 милиона евро за сътрудничеството с Чили. Приключилият през 2010 г. средносрочен преглед потвърди, че е целесъобразно да се запазят основните приоритетни сектори – социално сближаване, иновации и конкурентоспособност, висше образование и околна среда. Предвид стабилните икономически позиции на Чили, обаче, сътрудничеството за развитие със страната следва да се насочи към други цели. Чили призовава да бъдат положени усилия за изграждане на стратегическо партньорство с по-силна насоченост към теми от общ интерес. ЕС също обмисля възможността да включи в прегледа на споразумението през 2012 г. елементи, насочени в по-голяма степен към споделени ценности.
- 3.5 Оценката на чилийското гражданско общество за резултатите от СА не е много положителна. Синдикатите, МСП, НПО и организациите от третия сектор, като потребителските организации, разглеждат СА само като споразумение за свободна търговия и изразяват съжаление, че не са извлекли полза от него, дори в сферата на проектите за сътрудничество, където според тях правителството се намесва пряко, без преди това да се консултира с потенциалните организации бенефициери. Организациите призовават да се обръща по-голямо внимание на проектите за укрепване на гражданското общество в дългосрочен план, за борба с неравенството, за поощряване на социалното сближаване и потреблението, и за насърчаване на

сдруженията в отделните сектори (12 000 синдикати в предприятия, 39 000 работодатели само в транспортния сектор). Би било желателно също така европейските фондове да бъдат предназначени не само за НПО, но и за организации от третия сектор като потребителите и малките предприятия. Наред с член 10, в СА има още редица членове относно сътрудничеството, като например членове 41 и 48, за съдържанието на които заинтересованите страни от гражданското общество могат да допринесат конструктивно.

3.6 В съответствие с член 11 ЕС се консултира с чилийското гражданско общество относно прилагането на СА, например на първия социален форум през 2006 г. и на втория социален форум през септември 2011 г. Чилийските заинтересовани страни проявиха сериозен интерес към активизирането на обмена на информация с европейските заинтересовани страни и към прилагането на член 10 от СА. Европейската комисия и Европейската служба за външна дейност (ЕСВД) изглежда са положили съзнателни усилия за продължаване на консултациите и за повишаване на влиянието на гражданското общество.

4. **Гражданското общество в Чили - настоящо положение и перспективи за сътрудничество**

4.1 Оценката на чилийските организации на гражданското общество за диалога и участието е неблагоприятна. Според тях в Чили липсва политическа воля за създаване на консултативен орган на гражданското общество, отчасти по политико-идеологически причини и отчасти от страх, че той ще се превърне в трети законодателен орган, който ще се конкурира с настоящите. Макар че явно съществуват различни равнища и видове контакт с гражданското общество в процеса на разработване на ново законодателство, те изглеждат твърде несистематизирани. Като цяло липсват механизми за гражданско участие на национално равнище, които да позволят да се канализира социалният конфликт и да се избягват социални изблици като настоящите. Наблюдава се очевидна липса на представителност на регионалните и местните власти, които се назначават пряко от националното правителство.

4.2 В Чили има три основни синдикални организации. С най-много членове е Единната федерация на работниците (CUT), от която са се отцепили Независимата федерация на работниците (CAT) и Националният съюз на работниците (UNT). Вътрешните им разногласия пречат на съгласувания диалог помежду им и между тях и работодателите. Всички те обаче отчитат сериозните пропуски в социалния диалог в Чили, подкрепят създаването на ефикасни механизми за социален диалог и на чилийски ИСС и изтъкват необходимостта да се създаде механизъм за социален диалог с европейското гражданско общество в рамките на СА.

- 4.3 Делът на членуващите в синдикални организации в Чили е 12-13%, като този процент е много висок в минната промишленост, банковото дело и търговията, където броят на синдикатите е много голям (близо 12 000), най-често в рамките на предприятията. Вследствие на това социалният диалог в Чили е силно разпокъсан. Синдикатите страдат от липса на капацитет за преговори, а разединението сред синдикалните федерации възпрепятства необходимата за диалога предварителна координация. Двата процеса на диалог, които МОТ започна с Единната федерация на работниците и с Конфедерацията на производството и търговията, не създадоха достатъчно доверие, за да се превърнат в траен процес.
- 4.4 Основната чилийска работодателска организация е Конфедерацията на производството и търговията (СРС), която обхваща всички големи икономически сектори в страната. Конфедерацията си сътрудничи със синдикатите, водейки диалог по отделни случаи, и с МОТ в рамките на тристранен орган, който се занимава с достойния труд. Тя обаче никога не е повдигала пред синдикатите въпроса за възможността за създаване на ИСС, нито на структуриран диалог за трудовите отношения. Малките и средните предприятия са представени от организацията CONUPIA.
- 4.5 Дребната промишленост е недобре развита и слабо организирана, неконкурентоспособна и несигурна, предлага ниски заплати и е изключена от експортния сектор. Тя обаче осигурява 80% от работните места между официалната и сивата икономика. За разлика от тях, в Чили има силна концентрация на малък брой много големи, слабо регулирани икономически участници с голямо въздействие върху обществения живот, например в банковия сектор.
- 4.6 Основните потребителски организации са CONADECUS и ODECU, но те нямат голямо влияние или въздействие върху обществото. И двете организации искат да участват по-активно в проектите за сътрудничество на ЕС в рамките СА.

5. **Заклучения**

- 5.1 ЕИСК счита, че макар и прилагането на СА да не създава сериозни проблеми, то трябва да бъде актуализирано, включително за да се добави глава за устойчивото развитие в търговската част на споразумението в съответствие с по-новите търговски споразумения. Участието на гражданското общество е съществен елемент от наблюдението на отношенията, основаващи се на зачитане на икономическите, социалните, трудовите и екологичните права и правата на потребителите. Главата за сътрудничеството следва да подпомага укрепването и участието на социално-икономическите участници и да пренасочи ориентацията от традиционно сътрудничество за развитие към цели от по-голям взаимен интерес, като образование, иновации или развитие на икономическата структура. ЕИСК счита, че е необходимо чилийските организации на гражданското общество да се включат в процедурите по оценка на СА.

- 5.2 ЕИСК е готов да си сътрудничи с ЕС в секторните диалози с Чили по значими въпроси като образованието, корпоративната социална отговорност, устойчивото развитие, социалния диалог, заетостта, защитата на потребителите и информацията, и социалното сближаване.
- 5.3 ЕИСК приветства признанието на чилийското правителство и парламент, че страната не е спазила член 10 от споразумението, и от публично заявеното им намерение да коригират това. Той също така отбелязва неотдавнашните планове на чилийското правителство систематично да създава механизми за информиране на и консултиране с гражданското общество във всички области на управление. ЕИСК приветства това намерение, но изразява – с подобаваща предпазливост – резерви по отношение на някои предложения, които изглеждат насочени по-скоро към разпространение на еднократни, *ad hoc* тематични или секторни механизми, отколкото към създаване на цялостен, единен консултативен орган, който да допълва частичните органи.
- 5.4 ЕИСК е на мнението, че чилийското гражданско общество се нуждае от огромни усилия в посока оказване на политическа подкрепа и от вътрешноорганизационна дейност, насочена към изграждане на капацитета на съответните организации, както и към осигуряване на признаването им за конструктивни партньори, в общите институционални консултации (граждански диалог) и в трудовоправните отношения (социален диалог).
- 5.5 ЕИСК подкрепя създаването на институционален чилийски орган за участие на гражданското общество, отразяващ плурализма на чилийското общество. Подобно на ЕИСК, този орган трябва да се основава на принципите на представителност, независимост и легитимност на представените в него организации. Опитът на ЕИСК сочи, че за да се създаде успешно подобна институция, е необходимо отделните участващи сектори на гражданското общество да съгласуват усилията си. ЕИСК заявява готовността си и може да допринесе за тези усилия, черпейки от опита си в подобни дейности с други страни. Положителни примери в този смисъл в Латинска Америка са сътрудничеството с консултативните органи на гражданското общество като СИСР в Бразилия, КК-СИЦА в Централна Америка или ИСС на Меркосур.
- 5.6 Според ЕИСК наличието на социално неравенство и протестните движения, които се наблюдават понастоящем в Чили, са още една причина за създаване на важни канали за диалог и консултативно участие на гражданското общество във вземането на решения и публичната политика.
- 5.7 Един консултативен орган би улеснил и развитието на отношенията между европейските и чилийските организации на гражданското общество и би представлявал положителна стъпка към укрепване на отношенията между ЕС и Чили посредством възможно най-бързото създаване на СКК, което е предвидено в член 10 от СА.

- 5.8 СКК между ЕС и Чили следва да допринася за развитието, наблюдението и прилагането на СА. Той ще изготвя становища след сезиране от Комитета за асоцииране или Съвета за асоцииране по всички въпроси, обхванати от споразумението. Той също така би могъл да изготвя становища или да формулира препоръки по собствена инициатива по въпроси, свързани със споразумението. За тази цел СКК ще провежда годишни заседания със Съвместния комитет между ЕС и Чили.
- 5.9 ЕИСК изразява благодарност за интереса и подкрепата на Съвместния парламентарен комитет ЕС-Чили за прилагането на член 10 от Споразумението за асоцииране. Съвместният парламентарен комитет и бъдещият СКК следва да поддържат безпрепятствени и редовни отношения, в рамките на които да могат да обменят гледни точки относно наблюдението на споразумението.

Брюксел, 22 февруари 2012 г.

Председател
на
Европейския икономически и социален
комитет

Staffan Nilsson
